

Posudek na bakalářskou práci Terezy Jandové *The Concept of Security in the Postmodern Era on the European Background*

Autorka ve své práci nejprve líčí základní rozdíly mezi společnostmi moderní a postmoderní, tak jak je zachycují někteří přední sociologičtí pozorovatelé proměn současného světa (Bauman, Beck, Giddens). Poté si všímá proměn pojetí bezpečnosti v postmoderním světě a hrozeb, které jsou specificky nové pro postmoderní společnosti. V další části své práce popisuje vývoj Společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP) Evropské unie a snaží se zjistit, zda současné fungování SZBP odpovídá předpokladům liberální teorie mezinárodních vztahů.

Bakalářská práce je psána kvalitní angličtinou, v níž jsou problematické obraty nebo výrazy vzácnou výjimkou. Autorka korektně pracuje s literaturou a důsledně odkazuje na využívané zdroje.

Na práci hodnotím pozitivně zejména části pojednávající o pojmu bezpečnosti a jeho proměnách v moderním a postmoderním světě, v nichž autorka na velmi dobré úrovni rekapituluje některé diskuse probíhající na půdě bezpečnostních studií, v českém prostředí zatím nepříliš etablovaného oboru. Užitečné je zahrnutí podkapitoly o tzv. rozšířeném pojetí bezpečnosti podle kodaňské školy bezpečnostních studií a některých českých autorů, kteří na tuto školu navazují. Rovněž představení vývoje SZBP lze považovat za korektní, ač autorka čtenáře někdy zásobí přílišnými detaily a jindy se zase naopak nevěnuje důležitým změnám v dostatečné hloubce. V hrubých obrysech jsou dobře zpracovány i části týkající se přechodu od moderní k postmoderní společnosti, shrnutí základních přístupů k teoriím mezinárodních vztahů nebo hodnocení SZBP. Problémy však nacházím v důkladnosti provedení jednotlivých částí a v jejich propojení.

Autorce se jen zčásti podařilo propojit na hlubší pojmové rovině jednotlivé části a témata práce do jednolitého celku. Zatímco pro kapitolu 2 je klíčový protiklad moderní – postmoderní, v kapitole 3 je to mnohem spíše protiklad liberální – realistické teorie mezinárodních vztahů. Domnívá se autorka, že moderní situaci odpovídá realismus a situaci postmoderní liberální teorie MV? A je obsah dnešní SBZP a EBOP v souladu s teoretickým konceptem rozšířeného pojetí bezpečnosti? Na tyto otázky práce nedává jednoznačné odpovědi a může se tak zdát, že její dvě hlavní kapitoly postrádají hlubší propojení.

Každé z témat v textu zpracovaných by bylo možné rozpracovat do mnohem větších podrobností a z jiného úhlu pohledu. To je přirozené, ale autorka nedostatečně jasně zdůvodňuje, proč volila právě tak a ne jinak. Není patrný důvod, proč je postmoderní společnost analyzována na základě Baumana, Becka a Giddense a nikoli např. Castelse, Boltanského nebo Lyotarda. Překvapivě málo autorka užívá zmíněného Becka, autora vlivné koncepce rizikové společnosti.

V částech o post/moderních hrozbách se autorka jednostranně orientuje na určitý okruh literatury a opomíjí – nikoli nepočtené – další přístupy a konkrétní tituly. Např. zajímavé práce britského sociologa Franka Furediho, který jasně rozlišuje mezi rizikem a hrozbou, což je konceptuální důslednost, která by autorčině textu prospěla. V souvislosti s rozšířeným pojetím bezpečnosti a tzv. sekuritizací mnoha dříve bezproblémových oblastí sociálního života je na místě klást si kritickou otázku, zda a nakolik jde o proces v zásadě spontánní, nebo naopak nakolik je mu pomáháno bezpečnostními silami a také samotnými odborníky na sekuritologii, kteří nepochybně mají skrytý zájem na tom, aby bezpečnostní agenda byla co nejširší.

Shrnutí vývoje SZBP líčí jeho hlavní kontury do počátku 21. století, tedy v období, které už je velmi důkladně zpracováno v řadě kompendií dějin EU (česky např. citování Fiala, Pitrová 2003), zatímco relativně málo pozornosti je věnováno živému vývoji v posledních letech, kde je přitom mnohem více prostoru pro původní zkoumání. Jen zkratkovitě a nesystematicky - kromě rozboru několika nedávných evropských dokumentů k bezpečnostní politice - je prezentována současná bezpečnostní situace EU, např. bezpečnostní otázky související s její energetickou závislostí na nestabilních a nedemokratických zemích jako Rusko nebo státy Středního Východu. V hodnocení SZBP autorka prezentuje dostatečně známou kritiku nejednotnosti evropských států v klíčových zahraničněpolitických otázkách a posléze dospívá k závěru, který není nijak nečekaný – SZBP jen zčásti splňuje podmínky liberálního modelu.

Posuzovanou bakalářskou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit 30 kreditními body.

V Praze 4. června 2007

Marek Skovajsa, Ph.D.